

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
0026 Oslo

Deres ref

Vår ref
26/809-

Dato
25.02.2026

Vurdering av representantforslag 87 S (2025–2026) om mer åpenhet og demokrati i kultursektoren

Jeg viser til brev av 4. februar 2026 fra Stortingets familie- og kulturkomité. Komiteen ber meg vurdere følgende forslag i Dokument nr. 8:87 S (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Haagen Poppe og Anna Molberg:

1. *«Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til hvordan medlemmer fra andre nordiske land kan inngå i Kulturrådets fagutvalg, og hvorvidt det er mulig å etablere et nordisk samarbeid på feltet.»*
2. *Stortinget ber regjeringen utrede og gjennomføre tiltak for å øke åpenheten i Kulturrådets beslutningsprosesser, for eksempel gjennom åpne og strømede møter.»*

Departementets vurdering av saken

Representantforslaget gjelder muligheten for et større tilfang av fagutvalgsmedlemmer og muligheten for mer åpenhet i beslutningsprosesser. Forslagene begrunnes med at et fritt, uavhengig og tilgjengelig kulturliv forutsetter legitime, faglig sterke og åpne beslutningsprosesser når skattepengene skal fordeles.

Jeg deler forslagsstillernes ønske om mangfold både blant medlemmene i utvalgene som tildeler, og dem som mottar tilskudd fra Norsk kulturfond. Jeg deler også forslagsstillernes ønske om åpenhet i beslutningsprosesser, men ikke for enhver pris.

Jeg vil gå nærmere inn på begrunnelsene for mine vurderinger, men vil først omtale bakteppet for representantforslaget, nemlig tildelinger til virksomheter og prosjekter der medlemmer av Kulturrådet eller underliggende fagutvalg har sentrale roller.

Høsten 2025 fikk Kulturrådet kritikk for ikke å begrense råd- og utvalgsmedlemmers adgang til selv å søke tilskudd fra Kulturrådet. Bakgrunnen var at Kulturrådet hadde gitt tilskudd til institusjoner og prosjekter hvor medlemmer i Kulturrådet og fag- og vurderingsutvalg selv hadde en rolle. Ingen av disse deltok i søknadsbehandlingen, men tildelingene ble likevel oppfattet som problematiske.

Forvaltningslovens regler om habilitet gjelder for Kulturrådet på samme måte som for andre forvaltningsorganer. Kulturdirektoratet har forsikret meg om at både loven og retningslinjene er fulgt i de nevnte sakene. Det er svært viktig å holde fast ved at det er forvaltningslovens godt utprøvde regler for akkurat habilitetsvurderinger som skal gjelde. Vi må unngå at terskelen for inhabilitet i Kulturrådet blir annerledes enn hos andre tilsvarende organer. Habilitetsreglene er til for å sikre korrekte og upartiske avgjørelser, og sikre tilliten til forvaltningen. Reglene har fungert etter sin hensikt i svært lang tid.

Samtidig har jeg forståelse for at noen reagerer når personer som får midler fra staten også har verv i organisasjonene som tildeler midlene, selv om habilitetsreglene er fulgt. At offentligheten har tillit til at fellesskapets midler forvaltes på en god måte er noe jeg tar på stort alvor. Dette handler om tilliten til Kulturrådet og legitimiteten til ordningene de forvalter.

Da jeg ble kjent med problemstillingene som oppstod i høst, ba jeg derfor Kulturrådet og Kulturdirektoratet om å se på muligheter for å forbedre regler og retningslinjer for fordeling og oppfølging av tilskudd. Noen umiddelbare tiltak innførte de med en gang, blant annet skjerpede krav til oppfølging av rapporter og søknader om utsettelse av gjennomføringsperioden for prosjekter som har fått tilskudd.

De går også igjennom egne rutiner for kontroll, rapportbehandling, tilbakebetaling, habilitet og oppnevning av fagutvalg. I tillegg iverksetter direktoratet en rekke tiltak som vil gi bedre kvalitet i saksbehandlingen, som for eksempel nytt system for tilskuddsforvaltning og ny dataplattform.

Andre tiltak krever en grundigere gjennomgang. Kulturrådet vil blant annet vurdere i hvilken grad medlemmer av rådet og underliggende fagutvalg skal kunne søke tilskudd fra Norsk kulturfond. Alt dette har jeg allerede orientert Stortinget om.

21. januar lyste Kulturdirektoratet, på vegne av Kulturrådet, ut oppdraget om en ekstern og uavhengig utredning for å etablere et kunnskapsgrunnlag for eventuelle framtidige endringer. Formålet med utredningen er å legge et solid kunnskapsgrunnlag for en videreutvikling av Kulturrådet som bygger tillit til søknadsbehandlingen. Utredningen skal beskrive ulike begrensninger av råd- og utvalgsmedlemmers adgang til selv å søke tilskudd fra Kulturrådet, og den skal vurdere hvilke konsekvenser slike begrensninger vil kunne ha for

sammensetningen av Kulturrådets fag- og vurderingsutvalg og for den kunst- og kulturfaglige kompetansen som Kulturrådet trenger for å forvalte Norsk kulturfond. Kulturrådet ønsker å få presentert resultatene i juni i år.

I påvente av den eksterne utredningen, har Kulturrådet besluttet at utvalgsmedlemmer som har søkt om tilskudd i eget utvalg, skal fratrukke saksbehandling i søknadsrunden hvor deres søknad behandles. Det samme gjelder rådsmedlemmer. I slike tilfeller skal utvalgs- og rådsmedlemmer ikke være med på behandlingen av søknadsrunden i det hele tatt. Jeg følger saken tett.

Så til de to forslagene representantene har lagt fram.

Angående medlemmer fra andre nordiske land

Representantene fremmer forslag om at «Stortinget ber regjeringen utrede og legge fram forslag til hvordan medlemmer fra andre nordiske land kan inngå i Kulturrådets fagutvalg, og hvorvidt det er mulig å etablere et nordisk samarbeid på feltet».

Med hjemmel i kulturrådsloven setter Kulturrådet ned fagutvalg til forberedelse av saker og delegerer også avgjørelsesmyndighet til dem. Det er fagutvalgene som i all hovedsak behandler søknader til Norsk kulturfond etter en første gjennomgang av sekretariatet. Kulturrådet oppnevner fagutvalg annet hvert år, og medlemmene sitter i to år av gangen.

Kulturrådet legger til grunn at utvalgene skal ha

- høy fagkompetanse
- god kjennskap til kulturfeltets bredde i hele landet
- kunstnerisk/faglig/sjangermessig bredde
- kompetanse på områder som har vært underrepresentert
- medlemmer med forskjellig bakgrunn, alder, erfaringer og funksjoner som skapende og utøvende kunstnere, formidlere, arrangører, kritikere, akademikere

Sammensetningen av fagutvalgene sikrer bred kunst- og kulturfaglig kompetanse og skal i tillegg ivareta kjønnsmessig likevekt og geografisk spredning.

For å sikre både kontinuitet og fornyelse ønsker Kulturrådet at halvparten av medlemmene skal være nye, mens den andre halvparten kan gjenoppnevnes, normalt én gang. Medlemmer må kunne forstå norsk godt skriftlig og muntlig for å kunne lese søknader og delta i utvalgsdiskusjoner, men kan selv uttrykke seg på svensk eller dansk. Medlemmer skal oppnevnes i kraft av egen kompetanse og erfaring, og skal ikke representere bestemte interesser som organisasjon, sjanger eller region.

På bakgrunn av Kulturrådets retningslinjer og mottatte forslag utarbeider Kulturdirektoratet, som sekretariat for rådet, forslag til sammensetning av fagutvalg. Kulturrådet behandler innstillingen, og oppnevner utvalgene.

Kulturrådet oppnevnte i januar 155 medlemmer til 15 fagutvalg og 9 vurderingsutvalg for

perioden 2026–2027. Forut for oppnevningen ba Kulturrådet om forslag til nye medlemmer for neste periode der enkeltpersoner og organisasjoner kunne foreslå kandidater. Om lag 400 kandidatforslag ble spilt inn.

Storingsrepresentantene viser til at det er forholdsvis små miljøer innenfor de ulike kunstretningene i Norge, og at det er grunn til å stille spørsmål ved om dagens systemer og prosesser er tilstrekkelige for å forhindre kameraderi. Det er på denne bakgrunn de foreslår et nordisk samarbeid i forbindelse med sammensetning av Kulturrådets fagutvalg.

Det er ingen krav i dagens regelverk som tilsier at fagutvalgsmedlemmer må være norske eller være bosatt i Norge. I inneværende periode har også tre fagutvalgsmedlemmer bosted/tilknytning utenfor Norge. Det er derfor ikke nødvendig å utrede hvordan medlemmer fra andre nordiske land kan inngå i Kulturrådets fagutvalg – da dette allerede er mulig.

På bakgrunn av høstens oppslag har Kulturrådet allerede tatt grep ved å oppnevne medlemmer som i mindre grad enn tidligere er aktuelle som søkere til ordninger som utvalget forvalter. Det er også oppnevnt flere varamedlemmer, noe som sikrer kompetente og vedtaksdyktige utvalg om medlemmer må fratres som følge av de midlertidige og eventuelle faste innstramminger.

Kulturdirektoratet opplyser at Kulturrådet hittil ikke har vurdert økt bruk av fagutvalgsmedlemmer fra andre nordiske land eller nordisk samarbeid om dette, men at det er ett av flere mulige tiltak Kulturrådet vil se nærmere på framover.

Angående tiltak for økt åpenhet i beslutningsprosesser

Representantene fremmer forslag om at «Stortinget ber regjeringen utrede og gjennomføre tiltak for å øke åpenheten i Kulturrådets beslutningsprosesser, for eksempel gjennom åpne og strømmede møter».

Kulturrådet er et uavhengig organ som forvalter midler etter prinsippet om armlengdes avstand. Armlengdes avstand er avgjørende for at kunsten skal være fri og for å sikre et bredt spekter av ytringer og meningsmangfold i samfunnet.

Kulturrådets møter er som hovedregel allerede åpne for offentligheten, både for fysisk deltakelse og gjennom strømming. Møtene lukkes imidlertid i behandling av saker som omfattes av taushetsplikten, i saksforberedende diskusjoner, og når de som kollegialt organ utøver kunst- og kulturfaglig skjønn.

Fagutvalgenes møter, hvor utvalgene gjennom kollegiale diskusjoner prioriterer mellom søknadene, er lukkede. På samme måte som forvaltningen for øvrig begrunner Kulturrådet sine avgjørelser i vedtakene. Fram mot vedtak er det helt avgjørende at fagutvalgene kan ha en åpen og fri meningsutveksling.

Dersom alle diskusjoner fra start til mål skal være åpne for allmenheten, vil fagutvalgene legge bånd på seg og være tilbakeholdne med å ytre seg kritisk. Dermed vil vi få dårligere avgjørelser og en mindre effektiv forvaltning. Det er av samme grunner vi har regler om unntak fra allmenhetens innsyn i organinterne dokumenter i offentleglova.

Dette er altså ikke unikt for Kulturrådets fagutvalg. For eksempel foregår også Stortingets fagkomiteers møter bak lukkede dører. På samme måte som komiteene, har også Kulturrådet behov for å kunne diskutere fritt før man kommer fram til en konklusjon. Som for komitémøtene, skrives det også protokoll fra Kulturrådets møter med opplysninger om tilstedeværelse og hvilke beslutninger som ble tatt i hvert enkelt møte.

Konklusjon

På bakgrunn av ovennevnte er det etter min vurdering ikke hensiktsmessig å be regjeringen utrede og legge fram forslag til hvordan medlemmer fra andre nordiske land kan inngå i Kulturrådets fagutvalg da slike oppnevninger allerede er fullt mulig, og økt bruk av dette allerede er noe Kulturrådet vil se nærmere på.

For å få best mulig avgjørelser mener jeg også Kulturrådet selv må få vurdere hvilke diskusjoner som skal være åpne for allmenheten, innenfor gjeldende lover og regler. Etter min vurdering er det derfor heller ikke hensiktsmessig å be regjeringen utrede og gjennomføre tiltak for å øke åpenheten i Kulturrådets beslutningsprosesser, for eksempel gjennom åpne og strømmede møter.

Med hilsen

Lubna Jaffery